

development of academic entrepreneurship]. In *Innovatsiine pidpriemnytstvo: stan ta perspektyvy rozvytku [In Innovative entrepreneurship: state and prospects of development]* (с. 226–230). KNEU.

2. Djokovic, D., & Souitaris, V. (2008). Spinouts from academic institutions: a literature review with suggestions for further research. *J Technol Transfer*, (33), 225–247. <https://doi.org/10.1007/s10961-006-9000-4>

3. Pro vyshehu osvitu [On Higher Education], Law of Ukraine № 1556-VII (2023) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

4. Machuskyi, V. (2018). Akademichne pidpriemnytstvo v Ukraini: poniattia ta subiekty [Academic entrepreneurship in Ukraine: concepts and subjects]. *Verkhovenstvo prava [Rule of law]*, (3), 153–157.

5. Mamede, R., & Mira Godinho, M. (2018). *Creating knowledge-based firms out of existing organizations : a survey of the literature*. European Commission. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e237123b-e3d1-11e8-b690-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>

6. Pirnay, F., Surlemont, B., & Frédéric, N. (2003). Toward a Typology of University Spinoffs. *Small Business Economics*, (21), 355–369.

JEL Classification: L26, L31, K33

Євгенія Міщук

*к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування,
публічного управління та адміністрування,
Криворізький національний університет*

Аліна Арнаутова

*магістрант спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
Криворізький національний університет*

Ievgeniia Mishchuk

*Department of Economics and Entrepreneurship,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of accounting and taxation,
public management and administration,
Kryvyi Rih National University,
mishchuk@knu.edu.ua*

Alina Arnautova

*master's student, specialty 281 «Public management and administration»
Kryvyi Rih National University
karnautova@knu.edu.ua*

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЩОДО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЖІНОЧОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

DECISION-MAKING ON PROMOTING THE DEVELOPMENT OF WOMEN'S ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE

Анотація. Досліджено теоретичні та практичні аспекти прийняття рішень щодо стимулювання розвитку жіночого підприємництва в Україні та надані пропозиції щодо покращення технології вироблення рішень у сфері жіночого підприємництва на всіх рівнях влади.

Abstract. Theoretical and practical aspects of decision-making regarding the stimulation of the development of women's entrepreneurship in Ukraine have been studied, and proposals have been provided to improve the technology of decision-making in the field of women's entrepreneurship at all levels of government.

Жіноче підприємництво має великий потенціал для розвитку економіки та підвищення соціально-економічного рівня жінок в суспільстві. Особливої актуальності воно набуває зараз — коли війна забирає велику кількість чоловіків і саме жінкам буде відведена одна із ключових ролей у повоєнній відбудові економіки.

Для ефективної бізнес-акселерації жіночих підприємств необхідно приймати спеціалізовані державні рішення, що враховують специфіку та потреби жіночих бізнесів.

Міжнародний досвід підтримки жіночого підприємництва свідчить про те, що успішна реалізація програм та проєктів бізнес-акселерації жіночих підприємств можлива за умови прийняття рішень про створення сприятливої екосистеми для їх розвитку. Такі екосистеми включають в себе доступ до фінансових ресурсів, освіту та науково-технічних знань, менторську підтримку, доступ до ринків та інфраструктури. Один з прикладів успішної реалізації програм бізнес-акселерації для жінок — це програма «She Leads Africa» в Африці, яка допомагає жінкам засновувати та розвивати свої бізнеси шляхом надання фінансової підтримки, освіти та менторства. Іншим прикладом є програма «WE EMPOWER — G7» Європейського Союзу, яка спрямована на підвищення рівня гендерної рівності в бізнесі. Ця програма надає жінкам доступ до фінансових ресурсів та навчальних курсів, а також створює умови для співпраці між жінками-підприємницями та великими компаніями [1–3].

Отже, міжнародний досвід підтримки жіночого підприємництва демонструє, що створення сприятливих умов для розвитку бізнесу жінок сприяє зростанню економіки та підвищенню соціально-економічного рівня жінок у суспільстві.

Україна, як і багато інших країн світу, стикається зі своїми викликами щодо стимулювання розвитку жіночого підприємництва. Ось декілька можливих перешкод, які можуть заважати жінкам розвивати свої бізнеси в Україні:

1) відсутність фінансування. Жінкам може бути складно знайти фінансування для своїх бізнесів в Україні, особливо якщо вони не мають раніше побудованого досвіду в цій сфері або не мають гарантійних вкладень. Крім того, наразі, через війну і посилення економічної кризи в країні, рішення про пільгове фінансування підприємництва є вкрай складними;

2) недостатня освіта та підтримка. Для того, щоб успішно запустити та розвивати бізнес, необхідно мати не тільки технічні знання, а й розуміти, як функціонує ринок. Недостатня освіта в цій сфері, а також відсутність підтримки з боку держави і бізнес-спільноти, можуть стати перешкодою для жінок, які хочуть займатися підприємництвом;

3) культурні та соціальні стереотипи. На жаль, в Україні відбувається певне культурне спотворення ролі жінок, особливо коли мова йде про підприємництво. Стереотип, що жінки повинні займатися тільки сім'єю та домашніми справами, може затримати їх можливості реалізувати свій потенціал та досягати професійного успіху. Крім того, такий стереотип може сприяти наслідкам гендерної нерівності, яка, в свою чергу, може призводити до дискримінації, обмежень у виборі професії та заробітку, а також до втрати можливостей для самореалізації та особистого розвитку;

4) дискримінація на ринку праці [4]. В Україні жінки можуть звертатися до суду щодо дискримінації на ринку праці згідно із Законом України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків». Цей закон передбачає правовий захист від будь-якої форми дискримінації на основі статі, включаючи дискримінацію на робочому місці. У судових спорах жінки можуть бути підтримані жіночими громадськими організаціями, адвокатами та правозахисними організаціями. Однак, незважаючи на правові заходи, які захищають жінок від дискримінації на ринку праці, такі ситуації все ще відбуваються в Україні. Наприклад, у 2019 р. Жіноча правозахисна група подала до суду позов на компанію зі зв'язку, яка вимагала від жінок, які подали заявки на роботу, надати інформацію про статеву приналежність та стан вагітності. Це порушувало закон про заборону дискримінації на ринку праці. Суд прийняв рішення на користь жінок, зобов'язавши компанію заплатити їм компенсацію та зупинити порушення законодавства [5].

Для забезпечення активізації жіночого підприємництва на державному рівні можна прийняти такі рішення:

1) створення сприятливого правового середовища для жінок-підприємниць, яке включатиме такі елементи як спрощення процедур реєстрації бізнесу, зниження податкового тягаря, підтримка доступу до кредитів і фінансових ресурсів;

2) запровадження ініціатив, спрямованих на збільшення кількості жінок-підприємниць, включаючи розширення можливостей для навчання та розвитку підприємницьких навичок, створення мережі національних та міжнародних партнерств і підтримки інноваційних проєктів;

3) проведення інформаційно-освітньої роботи з метою підвищення свідомості про важливість жіночого підприємництва та його внесок у розвиток економіки, а також про існуючі програми та підтримку для жінок-підприємниць;

4) включення жінок-підприємниць у рішення з приводу політики розвитку економіки та бізнесу на рівні держави, а також підтримка участі жінок-підприємниць у роботі економічних форумів та інших платформ;

5) розвиток мережі менторства для жінок-підприємниць, що допоможе збільшити їхню готовність до ведення бізнесу та забезпечить додаткову підтримку у вирішенні проблем та вдосконаленні навичок управління [5].

На державному рівні рішення про стимулювання жіночого підприємництва можуть приймати різні установи та органи влади, зокрема:

- Кабінет Міністрів України, який відповідає за формування та реалізацію державної політики щодо розвитку підприємництва в країні, включаючи жіноче підприємництво;

- Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, яке відповідає за розвиток підприємництва в країні, в тому числі через підтримку жіночого підприємництва;

- Міністерство соціальної політики України, яке відповідає за забезпечення соціального захисту жінок-підприємниць, включаючи підтримку у сфері охорони здоров'я та материнства;

- Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, який може займатися контролем за виконанням законодавства, що регулює стан жіночого підприємництва в Україні, та робити пропозиції щодо його удосконалення;

- регіональні органи влади (обласні, міські, сільські ради), які можуть приймати рішення з місцевого розвитку та підтримки місцевих жінок-підприємниць.

Крім того, в процесі прийняття рішень про стимулювання жіночого підприємництва на державному рівні можуть брати участь різні стейкхолдери, включаючи жіночі організації, бізнес-асоціації та експертні групи.

Таким чином, тільки комплексне та всебічне сприяння розвитку жіночого підприємництва за участю багатьох органів влади та різних груп стейкхолдерів здатне дійсно активізувати цей процес. Для цього потрібно також урахувати необхідність покращення технології вироблення рішень у сфері жіночого підприємництва на всіх рівнях влади. Це може бути досягнуте за допомогою таких заходів:

- упровадження аналітичних інструментів та збору даних щодо жіночого підприємництва, таких як соціальні та економічні показники розвитку жіночого бізнесу, аналіз проблем і тенденцій у розвитку жіночого підприємництва;

- залучення до процесу прийняття рішень експертів у галузі жіночого підприємництва, включаючи жінок-підприємниць, бізнес-асоціації, жіночі організації та академічні заклади;

- розвиток інформаційних технологій та електронних платформ для підтримки жіночого підприємництва, які забезпечують доступ до різноманітних інформаційних ресурсів, консультацій та підтримки;

- розробка та впровадження програм і проєктів націлених на підтримку жіночого підприємництва, які передбачають надання фінансової та консультативної підтримки, навчання та розвиток навичок підприємництва;

- розширення доступу жінок-підприємниць до мережевих можливостей і міжнародних платформ, які дозволяють спілкуватися з колегами, обмінюватися досвідом та інноваційними ідеями;

- проведення просвітницьких кампаній та заходів, спрямованих на підвищення свідомості про жіноче підприємництво та його внесок у розвиток економіки країни.

Література

1. Підтримка жіночого підприємництва. Інтернет-портал. — URL: <https://woman-entrepreneur.org.ua/> (дата звернення: 29.03.2023).

2. Жіночий бізнес. Інформаційний портал. — URL: <https://woman-business.info/> (дата звернення: 29.03.2023).

3. Жінки в бізнесі. Офіційний сайт програми USAID. — URL: <https://www.usaid.gov/ukraine/women-in-business> (дата звернення: 29.03.2023).

4. Міщук Є. В., Козлова О. С. Гендерна рівність на публічній службі. *Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління*: V Міжнародна науково-практична конференція, Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, 17 листопада 2022. С. 144–146.

5. Жінки-підприємниці в Україні: стан, проблеми, перспективи. Аналітичне дослідження. — URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2018-12/Zhinky_pidpryemnytsi_v_Ukrayini.pdf (дата звернення: 29.03.2023).

References

1. Support for Women's Entrepreneurship. Inter

net Portal. — URL: <https://woman-entrepreneur.org.ua/> (accessed on March 29, 2023).

2. Women's Business. Information Portal. — URL: <https://woman-business.info/> (accessed on March 29, 2023).

3. Women in Business. Official website of the USAID program. — URL: <https://www.usaid.gov/ukraine/women-in-business> (accessed on March 29, 2023).

4. Mishchuk Ie.V., Kozlova O.S. Gender equality in public service. Modern management and socio-economic aspects of state, regional and business entities development in the conditions of public management transformation: V International scientific and practical conference, National University «Odessa Polytechnic», Odessa, November 17, 2022. Pp. 144–146.

5. Women Entrepreneurs in Ukraine: Status, Problems, Prospects. Analytical study. — URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2018-12/Zhinky_pidpryemnytsi_v_Ukrayini.pdf (accessed on March 29, 2023).

JEL Classification: A20, A29, F20, F35

Ірина Постернак

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри організації будівництва та охорони праці
Одеська державна академія будівництва та архітектури*

Iryna Posternak

*Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,
the Associate Professor Department Organization of construction and labor protection,
the Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture, Odessa, Ukraine.
posternak.i@gmail.com*

Сергій Постернак

*кандидат технічних наук, доцент,
технічний спеціаліст ПП «Композит», м. Одеса.*

Serhii Posternak

*Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,
the technical expert of private company «Composite» Odessa.
icomos.rur@gmail.com*

Олексій Постернак

*здобувач вищої освіти СВО «Бакалавр» ОПП «Будівництво та цивільна інженерія»
Одеська державна академія будівництва та архітектури*

Oleksii Posternak

*student of higher education degree «Bachelor» educational professional program «Construction
and civil engineering» the Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture, Odessa.*

**ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ АКАДЕМІЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА
ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛАТФОРМИ COURSERA**